

महाराणी येसूबाई समाधी, मौजे संगम माहुली,
ता. जि. सातारा हे राज्य संरक्षित स्मारक
म्हणून घोषित करणेबाबतचा प्राथमिक
अधिसूचनेचा प्रस्ताव.

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.२५०/सां.का.३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : १६ फेब्रुवारी, २०२४

शासन निर्णय :-

महाराणी येसूबाई समाधी, मौजे संगम माहुली, ता. जि. सातारा हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाद्वारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णयाची सोबतची प्राथमिक अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिध्द करावी व सदर अधिसूचनेच्या ३० प्रती प्रधान सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई व संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू प्राथमिक अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०२१६१५१७३०५०२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.

संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.

सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, पुणे.

विभागीय आयुक्त, पुणे.

जिल्हाधिकारी, सातारा.

जिल्हा कोषाधिकारी, सातारा.

निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : १६ फेब्रुवारी, २०२४.

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके :
व पुराणवस्तुशास्त्र
विषयक स्थळे व अवशेष
अधिनियम, १९६०

क्रमांक : रासंस्मा - २०२३/ प्र.क्र.२५०/ सां.का.३,-
ज्याअर्थी, सोबतच्या अनुसूचीत वर्णन केलेले
प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक (यात यापुढे ज्याचा “ असे
स्मारक ” असा निर्देश करण्यात आला आहे) हे संरक्षित
स्मारक असावे असे शासनाचे मत आहे;

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व
पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम
१९६० (१९६१ चा महा.१२) या अधिनियमाच्या कलम ४,
पोटकलम (१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर
करून महाराष्ट्र शासन याद्वारे उक्त स्मारक संरक्षित
असल्याचे जाहिर करण्याच्या आपल्या इराद्याची दोन
महिण्यांची नोटीस देत आहे;

उक्त स्मारकात हितसंबंध असलेल्या
कोणत्याही व्यक्तीला, ही शासन अधिसूचना राजपत्रात
प्रसिध्द झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत
उक्त स्मारक राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित
करण्याच्या घोषणेस हरकत घेता येईल;

आणि पूर्वोक्त मुदत संपण्यापूर्वी अशा प्रकारची
कोणतीही हरकत मा. प्रधान सचिव, सांस्कृतिक कार्य
विभाग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२ यांच्याकडे आल्यास शासन
त्याचा विचार करील.

अनुसूची

स्थान : मौजे संगम माहुली,

तालुका : सातारा

जिल्हा : सातारा.

स्मारकाचे नांव : महाराणी येसूबाई समाधी

मालकी : ग्रामपंचायत संगम माहुली

तपशील : छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या पत्नी महाराणी येसूबाई यांचे हिंदवी स्वराज्य स्थापनेतील योगदान अत्यंत महत्वाचे आहे. छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या क्रूर हत्येनंतर औरंगजेब याच्या सैन्याने महाराणी येसूबाई व राजपुत्र शाहू यांना कैद केले. मोगलांच्या कैदेत सुमारे २९ वर्षे इतकी प्रदीर्घ कालावधी काढल्यानंतर सन १७१९ साली त्यांचे सातारा या ठिकाणी आगमन झाले. अखेरपर्यंत त्यांचे वास्तव्य सातारा शहरातच होते. त्यांच्या मृत्यूनंतर त्यांची समाधी संगम माहुली येथे बांधण्यात आली.

संरक्षित करावयाचे एकूण क्षेत्रफळ (स्मारकासह) : एकूण संरक्षित करावयाचे क्षेत्रफळ : ४६.४५ चौ.मी.

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या चतुःसिमा : पूर्व : आनंदराव बाळू भासल यांचे घर;
पश्चिम : संगम माहुली गावठाण रस्ता;
दक्षिण : आनंदराव बाळू भासल यांची मोकळी जागा ;
उत्तर : कृष्णामाई रथ यात्रा शेड.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव , महाराष्ट्र शासन

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai - 400 032.
Dated: 16th February, 2024.

Maharashtra Ancient
Monuments and
Archaeological Sites and
Remains Act, 1960

: No:rasansma2023/C.R.250/Sanka3.-

Whereas the Government of Maharashtra is of the opinion that the ancient and historical monument described in the Schedule appended hereto (hereinafter referred to as "the said monument"), should be a protected monument;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960 (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby gives two months' notice of its intention to declare the said monument to be a protected monument;

Any person interested in the said monument may, within two months from the date of publication of this notification in the Maharashtra *Official Gazette*, may raise objection to the proposed declaration of the said monument to be a protected monument.

Any such objection which may be received by the Principal Secretary, Cultural Affairs Department, Mantralaya, Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mumbai 400032, before the expiry of the aforesaid period will be considered by the Government.

SCHEDULE

Locality: Mauje Sangam Mahuli,   **Taluka :** Satara,   **District:** Satara.

Name of the monument to be protected : Maharanii Yesubai Samadhi

Ownership : Grampanchayat, Sangam Mahuli.

Particulars : Maharani Yesubai was the Queen of Chhatrapati Sambhaji Maharaj. Her contribution in protecting the Maratha Empire which is known as Swarajya, is significant. After the horrific assassination of Chhatrapati Sambhaji Maharaj, The Queen and the Crown Prince Shahu was arrested by Mughals. She spent 29 years of her life in the custody of Mughals. In the year 1719 she was released by Mughal. She came to Satara and spent her whole life at Satara. After her death her Samadhi was built in Sangam Mahuli.

Total Area (including the monuments) to be protected : Total area = 46.45 Square metres.

Boundaries : East : House of Anandrao Balu Bhasal;
West : Sangam Mahuli Gaothan Road;
South : Open land of Anandrao Balu Bhasal;
North : Tin Shed of Krishnamai Rath.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra

(Nanda Raut)
Deputy Secretary to Government